

Ks. JAN ZWIĄZEK

BISKUPI POMOCNICZY W DIECEZJI CZĘSTOCHOWSKIEJ

1. Biskup ANTONI JACEK ZIMNIAK, bp tyt. Dionysiany, mianowany bpem 6 lipca 1936 r., konsek. 18 października 1936 r., zm. 26 stycznia 1943 r.

Ur. 3 stycznia 1878 r. we wsi Niekłań Mały w par. Niekłań Wielki niedaleko Końskich. Rodzicami jego byli Jacek i Józefa z Widulińskich. Ojciec pracował w górnictwie, a także prowadził niewielkie gospodarstwo rolne. Do szkoły elementarnej uczęszczał w rodzinnej miejscowości, a potem do seminarium nauczycielskiego w Solcu. Z seminarium nauczycielskiego przeniósł się do męskiego progimnazjum w Pińczowie, które ukończył w 1899 r. Przez jeden rok pracował jako nauczyciel w szkole w Kozłowie w pow. Radom. W 1900 r. wstąpił do Seminarium Duchownego w Kielcach. Niższe i wyższe święcenia otrzymał z rąk biskupa kieleckiego Tomasza Teofila Kulińskiego — święcenia kapłańskie w dniu 24 września 1905 r.

Pierwszą placówkę wikariuszowską otrzymał w Stopnicy bezpośrednio po przyjęciu święceń kapłańskich, a następną w Grodźcu od dnia 10 sierpnia 1907 r. już za rządów diecezją kielecką administratora ks. Franciszka Brudzyńskiego. W dniu 22 sierpnia 1908 r. przez władzę diecezjalną został przeniesiony do parafii Gołonóg, z tym, że miał zamieszkać w Strzemiszycach. Kielecki Konsystorz Generalny polecił mu wówczas prowadzenie nauczania religii w tamtejszych szkołach elementarnych i średnich. Po roku pracy dnia 11 września 1909 r. został przeniesiony na stanowisko kapelana szpitalnego w Dąbrowie Górniczej z równoczesnym obowiązkiem nauczania w miejscowych szkołach. Nominację na nauczyciela religii z Łódzkiej Dyrekcji Szkolnej otrzymał w dniu 7 grudnia 1909 r. Po trzech latach pracy w Dąbrowie Górniczej biskup kielecki Augustyn Ło-

siński mianował go wikariuszem w parafii Włodowice pismem z dnia 1 marca 1912 r. Po krótkim okresie pracy w tej placówce duszpasterskiej został przeniesiony na kapelana przy kopalni „Saturn” w Czeladzi, gdzie również miał spełniać funkcję prefekta w tamtejszej szkole. Nieco wcześniej, bo w dniu 10 lipca 1913 r. otrzymał nominację na administratora parafii Potok w pow. stopnickim, ale prawdopodobnie nie otrzymał wówczas aprobaty władz carskich, gdyż prefektowi szkolnemu było bardzo łatwo narazić się ówczesnym władzom rządowym i dlatego wyznaczonej placówki parafialnej nie mógł objąć. Wkrótce potem został skierowany do Czeladzi i tutaj pracował przez cały okres I wojny światowej.

W dniu 4 maja 1918 r. został mianowany proboszczem parafii Stradów, a w dniu 21 marca 1919 r. został przeniesiony na analogiczne stanowisko do parafii Sędziszów. W Sędziszowie dekretem z dnia 5 maja 1919 r. został mianowany dziekanem miejscowego dekanatu Krzęcice. W uznaniu dotychczasowych zasług bp Augustyn Łosiński wyjednał mu w Rzymie godność szambelana papieskiego w dniu 9 października 1923 r. W niedługim czasie został przeniesiony na stanowisko proboszcza w parafii Będzin, a zarazem dziekana dekanatu będzińskiego. Nominacja na te stanowiska nosi datę 14 lutego 1924 r. Równocześnie był spowiednikiem sióstr pasjonistek w Grodźcu od 12 lutego 1925 r. oraz od 4 września tegoż roku partronem Związku Młodzieży Tercjarskiej Wzajemnej Pomocy w dekanacie będzińskim.

Na tym stanowisku zastała go bulla papieża Piusa XI *Vixdum Poloniae unitas*, erygująca diecezję częstochowską, w skład której zostało włączone Zagłębie Dąbrowskie wraz z Będzinem. Zgodnie z przyjętą praktyką biskupa Kubiny ks. Antoni Zimniak pozostał na zajmowanym stanowisku. Dekanat będziński należał wówczas do ~~dwóch~~ dekanatów i liczył 18 parafii, 11 kaplic, 48 kapłanów zatrudnionych w pracy parafialnej i na stanowiskach prefektów szkolnych oraz 188 395 wiernych. Był to największy dekanat w diecezji.

W nowej diecezji bp Kubina powierzył mu wiele odpowiedzialnych funkcji. I tak w dniu 19 lutego 1926 r. został mianowany sędzią prosynodalnym, dnia 22 marca t. r. konsultorem diecezjalnym, a dnia 19 czerwca t.r., zgodnie z zaleceniem encykliki papieskiej *Pascendi Dominici gregis* nakazującej tworzenie komisji diecezjalnych „A vigilantia”, został mianowany jej członkiem. Wreszcie w dniu 1 sierpnia 1929 r. został najbliższym współpracownikiem bpa Kubiny otrzymując stanowisko wikariusza generalnego w Kurii Biskupiej. Papież Pius XI na prośbę bpa Kubiny obdarzył go w dniu 19 listopada 1931 r. godnością prałata domowego Jego Świątobliwości. Po kilku latach pracy bullą z dnia 6 lipca 1936 r. został mianowany pierwszym biskupem pomocniczym w diecezji częstochowskiej, tytularnym biskupem Dionysiany. Konsekracja odbyła się dnia 18 października t.r. w katedrze częstochowskiej. Konsekratorem był bp Teodor Kubina, a współkonsekratorami bp polowy Józef Gawlina i bp

pomocniczy z Kielc Franciszek Sonik. Uroczystości konsekracyjne odbyły się przy licznych udziałach duchowieństwa diecezjalnego i zakonnego, przedstawicieli miasta, wojskowej kompanii honorowej i licznie zgromadzonych wiernych z całej diecezji, a zwłaszcza z Zagłębia Dąbrowskiego. W okresie swojej działalności jako wikariusz generalny i biskup pomocniczy z polecenia bpa Kubiny erygował ex mandato speciali 5 ekspozytur — Dźbów, Psary, Najśw. Serca Jezusa w Radomsku, Strzelce Wielkie i Wrzosowa. Brał również czynny udział w pracach Akcji Katolickiej w diecezji, a jego przemówienie na zakończenie Tygodnia Społecznego w Sosnowcu świadczyło o jego znajomości zagadnienia. W tym przemówieniu wygłoszonym dnia 21 kwietnia 1937 r. m. in. zwracał uwagę na wielkie niebezpieczeństwo, jakie groziło światu ze strony bezbożnego hitleryzmu. Przewidywania jego wkrótce się spełniły, kiedy wkraczające oddziały Wehrmachtu w dniu 3 września 1939 r. do Częstochowy szerzyły krwawy terror wśród mieszkańców, a niektóre kościoły zamieniały na więzienie. W trudnych warunkach okupacyjnych został mianowany proboszczem parafii św. Barbary w Częstochowie w dniu 14 września 1942 r. Zmarł 26 stycznia 1943 r. Pochowany został na cmentarzu św. Rocha w Częstochowie.

Według opinii starszych kapłanów był człowiekiem wielkiej kultury osobistej, miał dużo szacunku dla pracy każdego kapłana, zawsze był przejęty sprawami diecezji. Mówił piękne kazania, chociaż miał słaby głos. Pozostawił w maszynopisie zbiór kazań o Sercu Pana Jezusa, który świadczy o jego głębokiej pobożności. Przy tym był człowiekiem cichym i spokojnym. Zostawił prace drukowane:

1. *Przemówienie J. E. Biskupa Sufragana Częstochowskiego ks. Antoniego Zimniaka na zakończenie Tygodnia Społecznego w Sosnowcu*. W: Tydzień Społeczny w Sosnowcu. Sosnowiec 1937 s. 177—182.

2. *W Chrystusie odkupienie i odrodzenie*. „Czyn katolicki”. R.I: 1934 s. 1—4.

2. Biskup STANISŁAW CZAJKA, bp tyt. Centurii w Numidii, mianowany bpem 5 sierpnia 1944 r., konsekr. 28 października t.r., zm 4 lipca 1965 r.¹.

Ur. 13 listopada 1897 r. we wsi Kamienna w powiecie włocławskim. Rodzicami jego byli Andrzej i Marianna z Gapińskich. Posiadali oni niewielkie gospodarstwo rolne. Szkołę elementarną ukończył w sąsiedniej wiosce Kłotno. Naukę w szkole średniej rozpoczął w Piotrkowie Trybunalskim dzięki pomocy materialnej ks. Franciszka Świetlickiego probosz-

¹ Przy pisaniu niniejszego życiorysu wykorzystano następujące artykuły: W. Paktykiewicz ks., *Ks. Biskup Stanisław Czajka*. „Zeszyty Naukowe KUL”. R. 10 :1967 z. 3 s. 93—94; L. Sokołowski ks., *Sp. Ksiądz Biskup Stanisław Czajka*. „Częst. Wiad. Diec.” R. 39 :1965 s. 243—246; H. Babiński ks., *Częstochowskie Seminarium Duchowne w latach II-ej wojny światowej*. „Częst. Wiad. Diec.”. R. 43 :1969 s. 74—78; J. Związek ks., *Ks. Czajka Stanisław, biskup pomocniczy w Częstochowie*. „Prawo kanoniczne”. R. 14 :1971 nr 3—4 s. 308—310.

cza parafii Kłotno. Do szkoły tej uczęszczał aż do wybuchu I wojny światowej, a potem uczył się prywatnie. W 1915 r. wstąpił do Seminarium Duchownego we Włocławku. W tamtejszym liceum ukończył rozpoczętą naukę z zakresu szkoły średniej, a następnie rozpoczął studia filozoficzno-teologiczne w Seminarium Duchownym we Włocławku. Ciężkie warunki wojenne, wysiłek wkładany w zdobywanie wiedzy oraz troska o zapewnienie sobie warunków materialnych osłabiły jego zdrowie do tego stopnia, iż przełożeni seminaryjni uznali je za niewystarczające, by udzielić mu we właściwym czasie niższych święceń. Na szczęście z upływem czasu stan zdrowia uległ polepszeniu i święcenia kapłańskie otrzymał dnia 13 czerwca 1920 r. z rąk bpa włocławskiego Stanisława Kazimierza Żdzi-towieckiego.

Jako wikariusz pracował w parafiach — Konopiska, Pajęczno, i św. Barbary w Częstochowie w diecezji włocławskiej. Po erekcji diecezji częstochowskiej pozostał nadal na stanowisku wikariusza w parafii św. Barbary w Częstochowie. W październiku 1927 r. otrzymał pozwolenie od biskupa Teodora Kubiny na odbycie studiów specjalistycznych z zakresu prawa kanonicznego na Uniwersytecie Katolickim w Lublinie. Zainteresowanie studiami prawa okazał już wcześniej, kiedy rozpoczął studia prawnicze na Uniwersytecie Jagiellońskim w Krakowie, które przerwał z chwilą podjęcia studiów w Lublinie. Licencjat z prawa kanonicznego uzyskał w dniu 12 grudnia 1928 r. Wkrótce dwukrotnie odbył podróż poza granice kraju — do Insbrucka i do Lowanium — w celach naukowych. Po poprocie do kraju ukończył rozpoczęte studia przedstawiając w 1930 r. rozprawę doktorską na temat: „Przedawnienie w prawie karnym kanonicznym”, napisaną pod kierunkiem O. Prof. dra Gommara Michielsa OFM Cap.

Zaledwie na dwa lata powrócił do pracy w diecezji, gdzie pełnił funkcję sekretarza generalnego katolickich stowarzyszeń młodzieżowych. Uchwałą Rady Wydziału Prawa Kanonicznego Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego z dnia 12 stycznia 1932 r. zostały mu zlecone wykłady z zakresu prawa wschodniego na tymże Wydziale. Obowiązki te spełniał przez 4 lata, będąc równocześnie duszpasterzem młodzieży akademickiej.

Od 1936 r. jego życie na długie lata zostało złączone z naukowym środowiskiem w Krakowie. Po śmierci bowiem ks. prałata dra Karola Makowskiego, pierwszego rektora Częstochowskiego Seminarium Duchownego w Krakowie, bp Kubina powierzył mu to stanowisko. Alumni Częstochowskiego Seminarium Duchownego uczęszczałi w tym czasie na wykłady filozoficzne i teologiczne na Wydział Teologiczny Uniwersytetu Jagiellońskiego. W tym czasie przygotował do druku pracę pt. Powołanie kapłańskie i obowiązki kapłańskie w świetle uchwał I Synodu Plenarnego na Jasnej Górze 1936 r. Druk tej pracy rozpoczęto w sierpniu 1939 r. w drukarni w Sosnowcu, ale działania wojenne nie pozwoliły, aby ukazała się na półkach księgarskich. Normalny tryb pracy rektorskiej został przer-

wany przez dyskryminacyjne zarządzenia okupacyjnych władz hitlerowskich zaraz na początku roku akademickiego 1939/1940. W pierwszych miesiącach okupacji został zamknięty Uniwersytet Krakowski, Profesorowie Uniwersytetu, w tym także z Wydziału Teologicznego, na czele z rektorem ks. Konstantym Michalskim, zostali wywiezieni do Oranienburga, a w dniu 5 listopada t.r. ks. rektor Czajka otrzymał od władz okupacyjnych nakaz eksmisji Seminarium Duchownego z zajmowanego dotychczas gmachu. Tylko dzięki jego wielkiej energii i poczuciu obowiązku wobec Kościoła i Ojczyzny oraz zrozumieniu ze strony biskupa Kubiny, metropolity krakowskiego Adama Sapiehy i poparciu profesorów krakowskich, mimo dalszych czterech nakazów eksmisyjnych, udało się utrzymać Seminarium i prowadzić prawie normalne zajęcia naukowo-wychowawcze. To też w okresie wojny diecezja częstochowska otrzymała 80 neoprezbiterów.

Stanowisko rektora Częstochowskiego Seminarium Duchownego piastował do 1944 r., kiedy to papież Pius XII bullą z dnia 5 sierpnia 1944 r. mianował go biskupem pomocniczym w diecezji częstochowskiej, a tytularnym Centurii Numidyjskiej. Sakrę biskupią otrzymał na Jasnej Górze w dniu 28 października 1944 r. Konsekratorem był bp Teodor Kubina, a współkonsekratorami bp katowicki Stanisław Adamski i bp pomocniczy z Katowic Juliusz Bieniek. W herbie biskupim miał wizerunek krzyża z ołtarza Wita Stwosza w Kościele Mariackim w Krakowie na tle palącego się Wielunia i zbombardowanej w dniu 1 września 1939 r. kolegiaty w Wieluniu oraz hasło „Mihi vivere Christus”. Jednocześnie został mianowany wikariuszem generalnym w diecezji. W dniu 6 lutego 1946 r. otrzymał nominację na egzaminatora prosynodalnego z zakresu prawa kanonicznego, a potem został mianowany konsultorem diecezjalnym. W 1947 r. miał objąć w zarząd parafię św. Barbary w Częstochowie, ale ze względów zdrowotnych zrezygnował. Jednakże od dnia 23 grudnia 1948 r. przyjął obowiązki proboszcza w parafii św. Zygmunta w Częstochowie. Równocześnie pracował w Kurii Diecezjalnej. Z chwilą ustanowienia Kapituły Katedralnej w Częstochowie bp Zdzisław Goliński mianował go jej prepozytem.

Dwukrotnie sprawował rządy w diecezji częstochowskiej jako wikariusz kapitulny — po śmierci bpa Kubiny od dnia 13 lutego 1951 r. do dnia 17 czerwca 1951 r. oraz po śmierci bpa Golińskiego, od dnia 6 lipca 1963 r. do dnia 5 lutego 1964 r. Jako biskup pomocniczy przeprowadził wiele wizytacji parafii w diecezji. Był także wizytatorem zakonów i zgromadzeń żeńskich. Wielką troską otaczał seminaria częstochowskie zarówno Wyższe Seminarium Duchowne w Krakowie jak i Niższe Seminarium Duchowne w Częstochowie. W czasie trwania II Soboru Watykańskiego żywo interesował się jego pracami, ale sam nie brał udziału w żadnej jego sesji.

Tymczasem długoletnia choroba cukrzycy oraz wieloletni trud współrzędów w rozległej diecezji częstochowskiej coraz bardziej osłabiały jego

zdrowie i siły. Śmiertelny atak serca nastąpił niespodziewanie w dniu 4 lipca 1965 r. Pochowany został w podziemiach Bazyliki Częstochowskiej.

Był wielkim czcicielem Matki Bożej Częstochowskiej. Wyrazem kultu maryjnego byli liczne kazania wygłaszane podczas wizytacji biskupich w parafiach. Podczas wizytacji kanonicznych w parafiach interesował się żywo sprawami religijnymi i materialnymi każdej parafii. Często zasięgał w tych sprawach rad i opinii ludzi starszych w parafiach w czasie odbywanych z nimi spotkań. Miał wiele szacunku dla pracy ludu wiejskiego. Bliskie mu były wszystkie sprawy kościelne w diecezji częstochowskiej oraz w całej Polsce. Bolesnie przeżywał fakt, że nie mógł brać osobiście udziału w obradach II Soboru Watykańskiego. Miał dużo życzliwości dla kapłanów i kleryków. Zostawił wydrukowaną pracę doktorską pt. *Przedawnienie w prawie karnym kanonicznym*. Lublin 1934, s. 192 nlb 5 rec. S. Biskupski ks. Aten. Kapł. 1934 s. 430 oraz w maszynopisie *Powołanie kapłańskie i obowiązki kapłańskie w świetle uchwał I Synodu Plenarnego na Jasnej Górze 1936 r.* Kraków 1939 s. 124.

3. Ks. WOJCIECH TUROWSKI, biskup — nominat koadiutor diecezji częstochowskiej, zm. 20 grudnia 1959 r.²

Ur. 21 maja 1894 r. we wsi Uniszewo w par. Sząbruk na Warmii. Rodzicami jego byli Jakub i Julianna z Lorkowskich. Była to rodzina polska, żyjąca pod zaborem pruskim. Posiadali niewielkie 1,5 ha gospodarstwo rolne, a nadto ojciec zarabiał na utrzymanie licznej rodziny pracując jako krawiec. Wojciech początkowo uczęszczał do miejscowej szkoły niemieckiej, a potem prywatnie przygotowywał się u miejscowego proboszcza ks. Andrzeja Woywoda do egzaminu wstępnego do gimnazjum. Ale nie dostał się do miejscowego gimnazjum, ponieważ nie pozwolili mu na to warunki materialne jego rodziców. W tym czasie przyjechał do tej miejscowości ks. Alojzy Majewski, pallotyn, który w Polsce organizował gimnazjum pallotyńskie. Wtedy ks. Woywod polecił młodego Wojciecha owemu pallotynowi. Wkrótce 21 listopada 1908 r. przybył do gimnazjum pallotyńskiego w Jajkowicach w Polsce. W 1909 r. przeniósł się do Wadowic, gdzie w czarwcu 1911 r. ukończył szkołę średnią. Wrócił ponownie do Jajkowic i 2 października 1911 r. przywdział strój zakonny. Po roku nowicjatu został wysłany na studia filozoficzne do Limburga nad rzeką Lahn w Niemczech, ponieważ polscy pallotyni nie posiadali jeszcze własnego studium wyższego. Wkrótce wybuchła I wojna światowa i został wcielony do wojska niemieckiego z przydziałem do Gdańska, gdzie był podoficerem-sanitariuszem. Jesienią 1918 r. przeniesiony został jednakże na front zachodni. Z wojska został zwolniony 19 grudnia 1918 r. i powrócił do Limburga, aby kontynuować rozpoczęte studia. W dniu 24 listopada 1920 r. złożył profesję wieczystą. Święcenia kapłańskie otrzymał dnia 10 lipca 1921 r.

² Przy pisaniu niniejszego życiorysu wykorzystano prace: F. Bogdan ks., *Ksiądz Wojciech Turowski pallotyn*. Paris 1963; J. Walicki ks., *Śp. ks. Wojciech Turowski S.A.C.* „Czest. Wlad. Diec.”. R. 34 : 1960 s. 254—258.

Po ukończeniu studiów w Limburgu powrócił do Polski w dniu 8 kwietnia 1922 r. Dzięki poparciu ks. Majewskiego szybko zyskał zaufanie przełożonych zakonnych, którzy powierzyli mu stanowisko profesora teologii moralnej oraz zlecieli ułożenie programu studiów filozoficznych przystosowanych do potrzeb zgromadzenia w Polsce. Wreszcie w dniu 22 sierpnia 1922 r. został mianowany rektorem domu i studium filozoficzno-teologicznego w Wadowicach. Był także profesorem innych dyscyplin teologicznych. W międzyczasie wyjeżdżał do pracy duszpasterskiej wśród Polaków w Niemczech. Rada Generalna Zgromadzenia w dniu 5 czerwca 1925 r. mianowała go przełożonym pallotynów w Polsce. Zgromadzenie wówczas rozwijało się pomyślnie, przybyły nowe placówki pallotyńskie, a szkoła w Wadowicach posiadała już 200 uczniów. Ten rozwój zgromadzenia w Polsce sprawił, iż władze naczelne postanowiły utworzyć w Polsce nową prowincję pallotyńską, ale trudności materialne przeszkodziły realizacji tego projektu w 1929 r. (zrealizowano dopiero w 1935 r.). Ks. Turowski rozwinął także szeroką działalność wydawniczą zgromadzenia w duchu apostołskim. Jego dziełem było zorganizowanie Międzynarodowego Kongresu Misyjnego w Poznaniu 1927 r. pod protektoratem kard. Augusta Hlonda.

W 1932 r. odwołany został do Rzymu, gdzie w dniu 13 maja t.r. został mianowany sekretarzem generalnym zgromadzenia. Szybko jednak zrezygnował z tego stanowiska i powrócił do kraju. Pracował jako profesor w Seminarium Zakonnym oraz wygłaszał wiele serii rekolekcji dla kapłanów i sióstr zakonnych. W 1937 r. wyjechał do Rzymu jako delegat polskiej prowincji na terenie której pracował jako sekretarz generalny zgromadzenia, spowiednik sióstr zakonnych i ojciec duchowny kolegium pallotynów. W 1939 r. przybył do Polski, ale w dniu 3 września wyjechał z ojczyzny, a dnia 11 września przybył do Rzymu. W 1940 r. udał się do Lizbony, gdzie brał czynny udział w niesieniu pomocy różnym uchodźcom, w tym także Polakom. Dopiero w dniu 13 marca 1946 r. mógł powrócić do Rzymu. I tu w dniu 16 maja 1947 r. został wybrany generałem Stowarzyszenia Apostolstwa Katolickiego (pallotynów). Doprowadził do zakończenia procesu i ogłoszenia beatyfikacji założyciela zgromadzenia Wincentego Pallotti w dniu 22 stycznia 1950 r.

Podczas wizytacji domów Stowarzyszenia w Polsce w dniu 30 czerwca 1950 r. przesłał do biskupów polskich zgromadzonych w Krakowie pismo powiadamiające o swej nominacji na biskupa koadiutora w Częstochowie. Jednakże 9 lipca t.r. opuścił Polskę i złożył na ręce Piusa XII rezygnację z godności biskupa koadiutora częstochowskiego, a w dniu 19 listopada 1950 r. rzekł się także sakry biskupiej. Pracował nadal jako generał Zgromadzenia do końca kadencji w 1953 r. W tym czasie w dniu 23 grudnia 1950 r. miało miejsce jego cudowne uzdrowienie za przyczyną bł. Wincentego Pallottiego, uznane jako cudowne przez Kongregację Obrzędów w orzeczeniu z dnia 6 kwietnia 1962 r. W maju 1954 r. papież Pius XII mianował go konsultorem w Kongregacji Sakramentów. Jeszcze w 1958 r. prze-

prowadził wizytację kanoniczną prowincji polskiej księży pallotynów. Dnia 17 października 1959 r. powrócił do Rzymu. Zmarł 20 grudnia 1959 r. W uroczystościach pogrzebowych brał udział arcybiskup Józef Gawlina oraz liczni Polacy na obczyźnie. Pochowany został w grobowcu księży pallotynów na głównym cmentarzu rzymskim Campo Verano.

4. Biskup STEFAN BAREŁA, bp. tyt. Illarimy, mianowany 26 października 1960 r., konsek. 8 stycznia 1961 r., biskup ordynariusz częstochowski od 17 stycznia 1964 r.

Wiadomości zobacz wyżej.

5. Biskup TADEUSZ STANISŁAW SZWAGRZYK, bp tyt. Ita, mianowany bpem 3 listopada 1964 r., konsek. 7 lutego 1965 r.

Ur. 14 listopada 1923 r. we wsi Lgota Wielka w parafii Szreniawa w pow. miechowskim. Rodzice jego — Piotr i Anna ze Słomskich prowadzą własne gospodarstwo rolne. Szkołę powszechną ukończył w Szreniawie, a szkołę średnią w tajnym nauczaniu podczas II wojny światowej. Świadectwo dojrzałości uzyskał w Liceum Humanistycznym w Miechowie. Do Częstochowskiego Seminarium Duchownego został przyjęty w dniu 17 lutego 1945 r. Studia filozoficzne i teologiczne ukończył na Wydziale Teologicznym Uniwersytetu Jagiellońskiego ze stopniem magistra teologii. Święcenia kapłańskie otrzymał w katedrze częstochowskiej z rąk biskupa Teodora Kubiny w dniu 5 czerwca 1949 r. W dniu 18 czerwca t.r. otrzymał nominację na stanowisko wikariusza parafii Krzepice. Po dwóch latach pracy został zwolniony z Krzepic i skierowany przez biskupa Zdzisława Golińskiego na studia specjalistyczne z zakresu prawa kanonicznego na Katolickim Uniwersytecie Lubelskim w Lublinie. Przez pierwszy rok studiów dojeżdżał z Lublina do parafii Krzepice, w której ze względu na zaistniałe trudności uczył religii w miejscowym Liceum Ogólnokształcącym. Licencjat z prawa kanonicznego uzyskał w dniu 28 listopada 1953 r. Po powrocie z KUL-u do diecezji biskup Zdzisław Goliński mianował go notariuszem w Kurii Diecezjalnej i wikariuszem w parafii św. Barbary w Częstochowie. Tę nominację otrzymał w dniu 17 lipca 1954 r. W tym okresie ukończył pracę doktorską na temat *Przechowywanie Naśw. Sakramentu w świetle przepisów prawnoliturgicznych* na Wydziale Teologicznym Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie. W jesieni tegoż roku został przeniesiony z Częstochowy do Krakowa, gdzie pełnił obowiązki prefekta w Częstochowskim Seminarium Duchownym i objął wykłady z historii źródeł prawa kanonicznego i norm generalnych dla alumnów z trzech Seminarium Duchownych — częstochowskiego, katowickiego i krakowskiego oraz z Seminarium Zakonnych. Po śmierci ks. Prof. dra Jana Krzemienieckiego objął całość wykładów z prawa kanonicznego dla Seminarium Diecezjalnych i Zakonnych w Krakowie. W tym czasie wykładał także liturgikę w Częstochowskim Seminarium Duchownym. Nadto z wykładami dojeżdżał również do Mogiły i Stadnik (studium OO. Cyster-

sów i Ks. Ks. Sercanów). Jako profesor pracował w Wyższym Instytucie Katechetycznym w Krakowie i na Skałce u OO. Paulinów. Równocześnie w diecezji pełnił funkcję referenta Kurii Diecezjalnej do spraw zakonnych od dnia 20 marca 1959 r. do dnia 18 września 1961 r. oraz przez wiele lat przeprowadzał egzaminy wikariuszowskie z zakresu prawa kanonicznego w Częstochowie i Krakowie. Po śmierci ks. rektora Juliana Nowaka został mianowany w dniu 27 marca 1962 r. wicerektorem Częstochowskiego Seminarium Duchownego w Krakowie.

W czasie pobytu w Krakowie pisał artykuły z zakresu prawa kanonicznego i liturgiki. Były one zamieszczane w takich czasopismach jak: „Prawo Kanoniczne”, „Ateneum Kapłańskie”, „Homa Dei”, „Ruch Biblijny i Liturgiczny”, „Częstochowskie Wiadomości Diecezjalne” i „Msza Święta”. Nadto był redaktorem „Ordo divini officii recitandi sacrique peragendi” dla diecezji częstochowskiej w latach 1956—1962.

Papież Paweł VI bullą *Electam Auxiliatorum coronam* z dnia 3 listopada 1964 r. mianował go biskupem pomocniczym w diecezji częstochowskiej, a tytularnym diecezji Ita. Konsekracja odbyła się w Bazylice Katedralnej w Częstochowie w dniu 7 lutego 1965 r. Konsekratorem był biskup ordynariusz Stefan Bareła, a współkonsekratorami biskup opolski Franciszek Jop i biskup pomocniczy diecezji częstochowskiej Stanisław Czajka. W herbie biskupim ma hasło „Ut unum sint”. Nominację na wikariusza generalnego otrzymał w dniu 8 lutego t.r. Po śmierci bpa Stanisława Czajki został mianowany w dniu 5 stycznia 1966 r. prepozytem kapituły Bazyliki Katedralnej w Częstochowie, będąc od dnia 12 stycznia 1965 r. kanonikiem gremialnym tejże kapituły. Brał udział w ostatniej sesji Soboru Watykańskiego II. Wyjeżdżał na zjazdy naukowe do Wiednia, Rzymu i Londynu. Brał udział w pielgrzymce do Ziemi Świętej. Odbył podróże do wielu krajów Europy i Stanów Zjednoczonych.

6. Biskup FRANCISZEK MUSIEL, bp tyt. Tamata, mian. 12 listopada 1965 r., konsekr. 30 stycznia 1966 r.

Ur. 14 stycznia 1915 r. we wsi Janiki, par. Krzepice, pow. Kłobuck. Rodzice — Marcin i Zofia z d. Kierat, prowadzili własne gospodarstwo rolne. Do szkoły powszechnej uczęszczał w Aleksandrowie, a następnie w Krzepicach. Szkołę średnią ukończył w Częstochowie, w Gimnazjum im. Henryka Sienkiewicza w 1936 r. W tymże roku wstąpił do Częstochowskiego Seminarium Duchownego w Krakowie. Studia z zakresu filozofii i teologii odbywał na Wydziale Teologicznym Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie. Świecenia Kapłańskie otrzymał z rąk bpa Teodora Kubiny w dniu 22 maja 1941 r. w kościele SS. Sercanek w Krakowie. Od święceń kapłańskich do sierpnia 1941 r. był wikariuszem-praktykantem w rodzinnej parafii Krzepice. Do pracy duszpasterskiej w charakterze wikariusza został skierowany do parafii Kłobuck na mocy pisma bpa Kubiny z dnia września 1941 r. Następnie w dniu 19 czerwca 1944 r. został

przeniesiony do parafii w Klimontowie, a w dniu 22 lipca t.r. do parafii Gołonóg. Wszystkie te placówki należały podczas okupacji niemieckiej do Okręgu Górnego Śląska („Gau Oberschlesien”), gdzie praca polskich kapłanów była bardzo utrudniona i niebezpieczna, a w każdej chwili istniała groźba branki polskich kapłanów na wzór aresztowania i wywiezienia polskich księży do Dachau z pobliskiej części diecezji częstochowskiej włączonej do Kraju Warty („Warthegau”). Tuż po zakończeniu wojny otrzymał nominację na stanowisko prefekta w Gimnazjum Kupieckim i Liceum Handlowym w Częstochowie, będąc równocześnie dyrektorem Domu Księżych Emerytów. W tym czasie uzyskał stopień naukowy magistra teologii na Wydziale Teologicznym Uniwersytetu Jagiellońskiego. Od dnia 13 grudnia 1950 r. pełnił funkcję notariusza w Sądzie Biskupim w Częstochowie. Od początku roku akademickiego 1952/1953 został skierowany na studia specjalistyczne z zakresu prawa kanonicznego na Katolicki Uniwersytet Lubelski w Lublinie, skąd każdego tygodnia dojeżdżał do pracy w Sądzie Biskupim w Częstochowie. W dniu 22 grudnia 1952 r. został mianowany sędzią prosynodalnym. Studia na KUL-u ukończył uzyskaniem stopnia licencjata prawa kanonicznego w 1956 r. W tym czasie bp Zdzisław Goliński zlecił mu nauczanie języka łacińskiego w Niższym Seminarium Duchownym w Częstochowie. Od dnia 30 lipca 1957 r. pełnił funkcję administratora nowoutworzonej parafii Matki Zwycięskiej w Częstochowie, a proboszczem tejże parafii został mianowany z dniem 29 października 1963 r. Od dnia 26 sierpnia 1960 r. został wyznaczony na Diecezjalnego Duszpasterza Mężczyzn. Nadal pracował w Sądzie Biskupim, pełniąc od dnia 30 czerwca 1962 r. obowiązki wiceoficjała, a od dnia 18 maja 1964 r. do dnia 24 maja 1965 r. pełnił obowiązki oficjała. Odtąd oprócz obowiązków proboszczowskich prowadził także Referat Maryjny Wydziału Duszpasterskiego diecezji częstochowskiej. W latach 1950—1960 pisał kazania do „Tygodnika Katolickiego”, wydawanego w Gorzowie Wielkopolskim oraz do „Biblioteki Kaznodziejskiej”. Łącznie 63 kazania.

Papież Paweł VI w dniu 12 listopada 1965 r. mianował go biskupem pomocniczym w diecezji częstochowskiej, a tytularnym diecezji Tamata. W herbie biskupim ma hasło „Cum Maria Deo”. Konsekracja odbyła się w Bazylice Jasnogórskiej dnia 30 stycznia 1966 r., konsekratorem był Prymas Polski Kard. Stefan Wyszyński, a współkonsekratorami byli biskup ordynariusz Stefan Bareła i biskup pomocniczy Tadeusz Szwaagrzyk. Kanonikiem gremialnym w kapitule bazyliki katedralnej został mianowany w dniu 25 października 1966 r., a prałatem — dziekanem w tejże kapitule w grudniu 1973 r. Pismem z dnia 18 lutego 1966 r. biskup ordynariusz zlecił mu opiekę nad Wydziałem Duszpasterskim Kurii Diecezjalnej oraz nad Wydziałem Finansowo-Gospodarczym i Administracyjnym. Od dnia 21 marca 1969 r. zamieszkał na plebanii w parafii św. Barbary w Częstochowie sprawując równocześnie opiekę nad tą parafią.